GAZETA KRAKOWSKA

Nro 78.

Z KRAKOWA DNIA 27 WRZESNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Warszawy d. 19 Września.

W dniu onegdayszym obchodzono w tey stolicy uroczystość Imienin Nayiaśnieyszey Cesarzowey i Królowey naszey, Elżbiety Alexieiowny. Nayiaśnieyszy Pan przyymował powinszowania i życzenia, składane z nayglębszem uszanowaniem dla N. Małżonki Swoiey, przez JO. Xcia Namiestnika i wszystkie Władze kraiowe, będące oraz tłumaczami uczuć całego narodu. — Z powodu tey uroczystości był w Zamku u Nayiaśnieyszego Pana wielki obiad, na którym mieli zaszczyt znaydować się Posłowie i Deputowani. — Wieczorem był świetny bal u JW. Novosilzoffa Senatora Cesarstwa Rossyyskiego, który N. Pan obecnością swoią zaszczycić raczył. — Gdy się zmierzchło, gmachy publiczne i miasto oświecone zostały.

Dnia 16 b. m. Posłowie i Deputowani mieli zaszczyt bydź przedstawionemi Nayiaśnieyszemu Panu przez JW. Marszałka Seymowego.

Wczoray, dnia 18. b. m. w obecności Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla, tudzież Jego Cesarzewicowskiey Mości W. Xiążęcia Konstantego, na polach między Powązkami, Wolą, Górcami i Parysowem, odbył się wielki popis z ogniem pierwszey dywizyi piechoty liniiowey dowodztwa Jenerała dywizyi Stanisława Potockiego. Po skończonych obrotach woysko przeciągnęło w paradzie przed Jego Cesarsko-Krolewską Mością.

SEYM KROLESTWA POLSKIEGO.

Posiedzenie dnia 14 Września.

W dniu tym obie Izby razem zebrane w Sali obrad Izby Senatorskiey słuchały ogólnego Rapportu Rady Stanu, o stanie kraiu i wszystkich gałęziach Administracyynych. Po zagaieniu przez JW. Stanisława Potockiego Prezesa Senatu, JWW. Radcy Stanu Koźmian, Ludwik Plater, tudzież JW. Referendarz Zieliński, odczytali Izbom wyżey wspomniony Rapport. (*) Poczem obie Izby rozłączyły się, w celu wybrania członków Kommissyy Seymowych na mocy

---

(*) Rapport ten w następuiących Numerach Gazety częściami umieszczany będzie.

artykułu 89 Ustawy Konstytucyyney istnieiących.

Po skończonem losowaniu większością kresek wybranemi zostali:

Z SENATU.

Do Kommissyi Skarbowey.

JW. Woiewoda Bieliński.
— Kasztelan Miączyński.
— Kasztelan Stan: Małachowski.

Do Kommissyi Praw Cywilnych i Kryminalnych.

JW. Kasztelan Fran: Grabowski.
— Kasztelan Grzymała.
— Kasztelan Wodzinski.

Do Kommissyi Praw Organicznych i Administracyynych.

JW. Kasztelan Gliszczyński.
— Kasztelan Stan: Grabowski.
— Kasztelan Tarnowski.

Z Izby Poselskiey.

Do Kommissyi Skarbowey:

JW. Godlewski, Poseł Maryampolski.
— Bon: Niemoiewski, Poseł Wieluński.
— Potocki, Poseł Warszawski.
— Iezierski, Poseł Garwoliński.
— Słubicki, Poseł Brzeski.

Zastępcami mianowani są:

JW. Rożniecki, Poseł Siennicki.
— Dembiński, Poseł Szkalbmierski.
— Wyszyński, Poseł Tomaszewski.

Do Kommissyi Praw Cywilnych i Kryminalnych:

JW. Szołowski, Poseł Łęczycki.
— Kozłowski, Deput: z Miasta Płocka.
— Okołowicz, Poseł Szadkowski.
— Doliński, Poseł Kraśnicki.
— Raczyński, Poseł Lubelski.

Zastępcami mianowani zostali:

JW. Mirski, Deput: z Okręgu Seyneńsk.
— Walchnowski, Poseł Szydłowski.
— Faltz, Dep: z Cyr: I. Miasta Kalisza.

Do Kommissyi Praw Organicznych i Administracyynych:

JW. Łubieński, Poseł Chełmski.
— Krysiński, Deput: Cyr: V. Miasta Stołecznego Warszawy.
— Winc: Niemoiewski, Poseł Kaliski.
— Dembowski, Poseł Kazimierski.
— Rożniecki, Poseł Siennicki.

Zastępcami mianowani zostali:

JW. Komorowski, Poseł Kielecki.
— Oebschelwicz, Poseł Krakowski.
— Chodkiewicz, Deputowany z Okręgu Sandomirskiego.

Po skończonych wyborach JW. Prezes Senatu odłożył Sessyią na dzień 16 b. m., a JW. Marszałek Izby Poselskiey na dzień następuiący.

Posiedzenie dnia 15 Września.

Izba Poselska.

Po odczytaney liście przytomnych Posłów i Deputowanych, JW. Marszałek ogłosił imiona członków wyżey wspomnionych Kommissyy, i odłożył Sessyią na godzinę 10 dnia następuiącego. JWW. Posłom i Deputowanym rozdany został Proiekt do Kodexu Postępowania Karzącego.

Posiedzenie dnia 16 Września.

Izba Poselska.

Dnia tego zebraney Izbie Poselskiey oznaymił JW. Marszałek, że do ukończonych narad Kommissyy Seymowych łącznie z Radą Stanu, posiedzenia Izby odroczone zostaną. Oznaymił daley JW. Marszałek Izbie, iakie proiekta na teraźnieyszym Seymie pod iey rozstrząsanie przyyść maią, a to w następuiącym po-

rządku i czasie:

Do dnia 19 Kommissyie obu Izb do praw cywilnych i kryminalnych łącznie z Radą Stanu roztrząsać będą proiekt do Kodexu postępowania karnego.

Od dnia 20 do 25 Kodex postępowania karnego przedstawiony będzie Izbie Poselskiey i przez nią rozbierany.

Od dnia 26 do 28 przyydzie pod rozpoznanie Izby Statut organiczny o Senacie.

Od dnia 29 do 5 Października zaymie się Izba proiektem do kodexu postępowania cywilnego.

Od dnia 6 Października do dnia 9 wnoszony nareszcie będzie Statut o Reprezentacyi Narodowey.

Trzy dni następuiące przeznaczone będą na podawanie petycyy i uwag nad Rapportem Rady Stanu.

W dniu zaś 13 Października, stosownie do Uniwersału zwołuiącego Seym, obrady Izb zamkniętemi zostaną.

Czas atoli, dodał JW. Marszałek, na roztrząsanie proiektów przeznaczony, stosownie do ich załatwienia skracanym lub przedłużanym bydź może. Ze zaś w tey chwili Kommissyie Seymowe zatrudniaią się rozbiorem powyższych proiektów wspólnie z Radą Stanu, zatem obie Izby tak Senatorska iako i Poselska odłożone zostały do czasu, kiedy wspomnione Kommissyie dzieło swoie będą mogły przedstawić.

Mowa JW Mostowskiego Ministra Spraw Wewnętrznych i Policyi, miana na pierwszey Sessyi Seymowey w Izbach złączonych, dnia 13 Września 1820 roku.

(Dokończenie.)

Sprawy Wewnętrzne.

Unikaiąc powtarzania czynności szczegółowych Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, które iuż przy otwarciu przeszłego Seymu miałem zaszczyt wyłożyć, dostatecznem będzie donieść, iż te z równem staraniem i wytrwałością daley prowadzone były, tyle przynaymniey ile okoliczności i możność nasza dozwalały. Wyszczególnienia obszernieysze w tey mierze, są zamieszczone w zdaniu sprawy Królowi od Rady Stanu podanem, a które Izbom udzielone zostanie.

Nowe urządzenia zaprowadziły Rady Woiewódzkie w skutku podziału kraiu naszego; przepisały tryb działania Urzędom municypalnym i Wóytom w miastach i włościach, dla zapobieżenia tak opieszałości iak dowolności w tych ostatnich ogniwach Administracyynych, których bezpośrednie dotknięcie naywięcey czuć się daie obywatelom. Dokładnieysze spisy, ludność ogólną Królestwa do 3,438,728 głów wykazały, i dowodzą, iż znaczne iey umnieyszenie przez klęski wojenne w poprzednich latach zrządzone, iuż iest zapełnione; a chociaż słusznie mniemać można, iż ludność ta w części iest inaczey przywrócona iak pomnożona, z tem wszystkiem osadzanie kolonistów obcych niemało się do iey ilości przyłożyło, równie iak liczba dzieci przez przyśpieszone małżeństwa zwiększona, a szczepieniem ospy zachowuiącey utrzymana. Są to niezaprzeczone skutki i dobrodzieystwa pokoiu, który widocznie wzmaga przemysł i rolnictwo nasze. Wielu światłych właścicieli walcząc z niedostatkiem pochodzącym z braku odbytu i niskiey ceny płodów rolniczych, tudzież z koniecznością uiszczenia ciężarów publicznych i prywatnych, nie przestali iednak czynić szlachetnych usiłowań dla podźwignienia swoich własności, ulepszenia rolnictwa, rodów bydła i trzód o cienkiey wełnie iuż w kraiu naszym znacznie rozmnożonych. Zakłady Rządowe merynosów, koni i bydła dzielnie się do tego przyłożyły; równie iak pozwolenie Nayiaśnieyszego Pana do wolnego wprowadzania koni i wołów z Ukrainy i Rossyi, przyśpieszyło zastąpienie zniszczonych przez woynę zaprzęgów. Rząd między innemi zachęce-

niami, wyznaczył dziesięć mieysc bezpłatnych dla uczniów ćwiczących się w praktyce doskonalszego gospodarstwa, i kształcących na przyszłość szkołę biegłych zawiadowców rolniczych, których brak i potrzeba równie się we wszystkich prawie kraiach czuć daie. Przedsięwzięto osuszenie błot, oczyszczenie dalsze koryta, tudzież opatrzenie brzegów Wisły i innych rzek, w celu ułatwienia i zabezpieczenia ich spławności. Roboty około dróg bitych znacznie posunięto, chociaż liczba dni szarwarkowych na to przeznaczonych zmnieyszoną została, a nawet, stósownie do życzeń obu Izb, proiekt maiący na celu zamianę i zastąpienie służby szarwarkowey iuż iest od Nayiaśnieyszego Pana zatwierdzony.

Miasta Królestwa od wielu lat czekały, aby dzieło dotąd dla swey trudności i zawiłości zaniedbane, mogło bydź przedsięwzięte w celu wyiaśnienia ich stanu, wynalezienia i wyrachowania ich funduszów, sprawdzenia i zamknięcia rachunków ich kass, ustalenia przychodów i wydatków rocznych, tudzież postanowienia iakim nadborem będą mogły na nieuchronne potrzeby, iako też na zamierzone ulepszenia rozrządzać. Dzieło to iest w wykonaniu i po większey części przez Dozorców ku temu mianowanych ukończone. W skutku tey czynności główne miasta Woiewództw i inne celnieysze iuż znaczne postępy pod względem czystości, bruku i oświecenia ulic na wzór stolicy uczyniły. Kaucyie, do których składania niektórzy z ich Urzędników obowiązani zostali, założenie cegielni i pieców wapiennych od Rządu ułatwione, iako też pożyczki pieniężne przez niego udzielane, przyśpieszaią w nich stawianie domów trwałych i porządnych. — Towarzystwo ogniowe przykłada się do tego przez ukończenie nowego Kadastru, i przez rzetelność w ścisłem wykonywaniu teraźnieyszych obowiązków swoich. Urządzenie Szpitalów sprostowano i pod ściśleyszą rachunkowość oddano. Więzienia publiczne odnowiono, tudzież pod względem porządku i zdrowia ulepszono tymczasowie, nim nowa ich organizacyia podług zasad ogólnych i wydoskonalonych zamierzona, będzie mogła bydź uskuteczniona w stósunku do nowo porządzeń Kodexu postępowania karnego, obradom Seymowym poddać się maiącego.

Wiele miast w nowy wzrastaiące swoie powodzenie rozmaitym ręk dzielniom świeżo zaprowadzonym, iakim Administracyia nie przestawała dopomagać, szczególnie sukiennym, które iuż rocznie blisko trzy miliony łokci sukna różnego gatunku wyrabiaią.

Chociaż ścieśniony zatamowaniem płodów naszey ziemi, i ztąd wynikaiącey rzadkości gotowych pieniędzy, handel znalazł iednak ułatwienie w znacznem zmnieyszeniu cła wchodowego dotąd opłacanego od zagranicznych towarów sprowadzanych na Warszawskie Jarmarki, dla użytku których obszerne są wystawione składy; w znieśieniu komór granicznych między Królestwem i Rossyią; w otworzeniu związków bezpośrednich między Warszawą i Odessą; w zaprowadzonych przez Administracyią powozach pocztowych pewnych i wygodnych, oraz domów przeprzęgowych, które z oszczędzeń na dochodach swoich każe wystawiać.

Dyrekcyia górnicza prowadząc daley i doskonaląc dawniey zaczęte prace, ieszcze rozprzestrzeniła ie przez otworzenie kilku nowych kopalni; przez obszerną rękodzielnią marmurów założoną w Chęcinach, gdzie iuż są ukończone budowle potrzebne, mogące zatrudnić przeszło 200 więźniów; przez zaprowadzenie walcowni na blachy z różnych kruszców, mianowicie z cynku, którego niewyczerpane kopalnie, doskonały gatunek i taniość, powinny upowszechnić w kraiu naszym użytek tego rodzaiu przemysłu; przez zagospodarowanie dokładne lasów powiększonych, rozmierzonych i podzielonych podług teraźnieyszych tey sztuki zasad. Oprócz tego wielką liczbę hut i mieszkań wystawiono w dobrach górniczych.

Liczne roboty przedsięwzięte w Warszawie są każdemu widoczne. Hoyność Monarchy przeznaczywszy dochody swoiey korony, na polepszenie i ozdobę kraiu, Rząd tem bardziey mogł przyśpieszać

wznieśienie tych gmachów publicznych i prywatnych, które odmładzaią i ozdabiaią stolicę, równie iak główne miasta Woiewództw; a których liczba iuż iest znacznieysza za teraźnieyszego panowania, niż była przez cały przeciąg poprzedzaiącego wieku. — I nie próżny to lub płochy zbytek tym pracom przewodniczy. Gdy trwałe i wygodne drogi, spławne koryta się tworzą; gdy obszerne budowle wznoszą się dla pomieszczenia godnie Władzkraiu, którego przyszłe losy spoczywaią w myśli iego Wskrzesiciela; gdy mnóstwo właścicieli widzi się zachęconem do stawiania licznych i ozdobnych pomieszkań; natenczas ta ziemia rolnicza ściąga rękodzielnie i ludność, które wyrobią, użyią i pomnożą iey płody; wskazuie nową Oyczyznę czynnemu przemysłowi i kunsztom pocieszaiącym; wzmaga handel, ten łańcuch czarowny, który zbliża istoty i odległości, który wprowadzą wszędzie wygody i obyczayność, rozwiia oswiecenie i wolność, wykonywa to śpiesznie, co filozofia z ostrożnością doradza, stanowi wspólnictwo wyobrażeń i słodyczy towarzyskich, uwiecznia płody dowcipu i dobroci, czyni z myśli Newtona i Monteskiego dziedzictwo rodzaiu ludzkiego; a nawet gdy iuż czas pochłonie ich zwłoki śmiertelne, dozwala ieszcze w piersiach naszych tchnąć i żyć wielkomyślnym duszom tych ludzi, który pomnożyć świałło i służyć sobie podobnym zdołali.

Tak handel rozszerza i uświęca zeszłe podania: tak przeniesie do następnych pokoleń słodką pamiątkę Monarchy, który dozwolił przyzwać do naszey rodowitey ziemi zabłąkane iey obrońców cienie; który chciał, ażeby na ich odzyskanych grobowcach dzieci nasze mogły przywykać do wymawiania nazwisk Kościuszki i Józefa Poniatowskiego; i który przedsięwziął założyć między nami rzadkie sprzymierzenie wolności, bez którey nie ma szczęścia, z porządkiem, bez którego nie ma wolności.

Zaymuiąc się tylą rozmaitemi pracami, nie przepomniano ograniczyć wydatków; pociągaiąc ie pod oszczędność iakiey stan Skarbu wymaga. Nieuchronna konieczność znagliła Xięcia Namiestnika do przedstawienia Nayiaśnieyszemu Panu potrzeby zmnieyszenia budżetu Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policyi o milion dwakroć sto tysięcy złotych, co też istotnie nastąpiło na rok 1820; a oprócz tego zaległa iey w Skarbie podobna summa z Etatu roku 1819.

Woyna.

W czasie ostatniego zgromadzenia prawodawczego, woysko Polskie okazało się było w całey świetności iaką w nim niezmużona staranność Naczelnego Wodza ciągle wzmagała. Zdawało się iuż nic do życzenia nie zostawiać; iednak, ze wszelkich względów w biegu tych dwóch ostatnich lat widocznie się udoskonaliło. Postępy każdey broni w szczególności i w ogóle, dokładność służby, zgodność obrotów, ta pewność i szybkość w ruchu, która nie dopuszczaiąc żadnego ociągania, iest zakładem rokuiącym zwycięztwa, nie uydą dostrzegaiącey znawców uwagi.

Administracyia woienna podobnych ulepszeń doznała. Woysko prawie całe ubrane iest suknem w kraiu robionem, któremu przez to oszczędza około dwóch millionów złotych, obcemu przemysłowi dotąd za ten przedmiot opłacanych. Nayiaśnieyszy Pan raczywszy dostarczyć swoim kosztem potrzebnego płótna na namioty, cała piechota może teraz przez piękną porę roku obozować; z czego wynika dla kraiu znaczna ulga w ciężarze kwaterunkowym, a dla woyska większa sposobność ćwiczenia się w obrotach i karności.

Gospodarność zaprowadzona w wydatkach administracyi woienney dozwoliła zmnieyszyć iey budżet pół millionóm złotych w przeciągu dwóch lat ostatnich, a to oprócz znacznych innych oszczędności, które powiększey części na naprawy, rozszerzenia i budowla licznych koszar, staien, tudzież innych gmachów woyskowych tak w Warszawie iako i po Woiewództwach są użyte.

Także przyznane wynagrodzenie mieszkańcom za podwody dostarczane w przeciągach woyskowych, podwyższono; lazaret garnizonowy mogący bydź wskazany za wzór porządku, czystości prawie wyszukaney, wygody i oszczędności, za

łożony iest w Ujazdowie; nowa litografiia wydaie płody zalecaiące się dokładnością rysów i smakiem; urządzono składy remonty w Rossyi z widoczną korzyścią iazdy Polskiey; nakoniec utworzono batalion z 500 weteranów czynnych, w celu dostarczenia straży kassom i więzieniom publicznym: kary pieniężne pobierane od spóźniaiących się w uiszczaniu podatków i inne kary administracyyne są przeznaczone na koszta iego utrzymywania.

Tak więc rozporządzenia rostropne i dzielne przykładaią się bezustannie do udoskonalenia osób i rzeczy w woysku Polskim. Dosyć liczne aby służyło za przednią straż potężnemu Cesarstwu, ktorego iest pierwszym zastępem w Europie, i aby w potrzebie broniło swey ziemi, za pomocą całey iey ludności, którą iest w stanie usposabiać i kierować; skład iego w niczem iednak nie może wzniecać zewnątrz obawy: w tenczas tylko stałoby się groznem, gdyby na zawołanie Panuiącego miało walczyć za uymę sławy, lub o zagrożoną niepodległość narodową.

Skarb.

Rozmaite powody dotąd zniewoliły odłożyć ieszcze nadal układ budżetu Konstytucyynego czyli zasad niezmiennych prawa skarbowego. Obrachunki z Mocarstwami obcemi (chociaż ich dalszy ciąg z naszey strony nieustannie iest wymagany i prowadzony) nie będąc ieszcze ukończone, nie można zatem z dokładnością oznaczyć ilości naszego długu ogólnego, ani przez to samo, poborów potrzebnych na iego zabezpieczenie. Z drugiey strony, niska cena zboża i drzewa, będąc przyczyną ogólnego niedostatku, tem żywiey doymuiącego w kraiu, którego całe bogactwo z rolnictwa pochodzi, mniemano, iż ieszcze nie nastąpiła chwila przyiazna do zmienienia teraźnieyszego liku i rozkładu podatków; których ciężar w ich nowości zawsze iest dotkliwszym, gdy przeciwnie ten ciężar, a nawet czasem ich nierówność, zdaią przez nawyknienie stawać się znośnieyszemi.

Nic więc od ostatniego Seymu nie było wznowionego w czynnościach Skarbowych: pobieranie niektórych części dochodów niestałych polepszyło się; w podatkach zaś gruntowych mało zaległości zostało. Ale Nayiaśnieyszy Pan uważaiac zniżenie ceny zboża, zalecił ulgę około trzech millionów złotych wynoszącą na Konyngensie produktowym; co o tyleż pomnoży niedochód iuż będący i wymagać będzie dodatku w przychodach, tak na zastąpienie tego braku, iak dla opłacania procentów od długu kraiowego, skoro ten ustalonym zostanie.

Stósownie do rozkazów Nayiaśnieyszego Pana i życzeń Izb wyznaczona iest Deputacyia do roztrząsania i redakcyi proiektu Banku narodowego, któryby zdołał wspomagać własności prywatne i popierać roboty publiczne. Budżet przychodów i wydatków Skarbowych od czasu ostatniego Seymu, przedstawiony będzie Izbom.

Rząd Królestwa pewny czystości swoich zamiarów, kierowany stateczną czynnością Naczelnika swego, postępował przez te dwa ubiegłe lata w zawodzie tu krótko wyłożonym. Nie mniema iednak, iż uniknął nieiakich błędów, którym może okoliczności niekiedy trudne służyłyby za wymowkę, ale których wytknięcie przyymować chętnie będzie w szczerem i zaufanem obcowaniu z tem dobranem Zgromadzeniem. Zechce ono bez wątpienia wesprzeć go swoiem światłem i działać wzaiemnie w tym duchu poiednania, któryby wszędzie powinien bydź skutkiem składu reprezentacyynego, a do którego nas zarówno moralność chrześciańska i znamionuiąca łagodność narodowa zniewalaią.

W tym więc widoku, Mówcy Rady Stanu wykażą, które życzenia Izb w czasie ostatniego Seymu oświadczone, wykonane zostały; tudzież powody dla iakich inne dopełnionemi bydź nie mogły: rozwiną oraz Proiekta do ustaw prawodawczych i sądowniczych Seymowi przedstawić się maiące.

Poszukiwanie udoskonaleń związku towarzyskiego, skoro się dzieie w prawey drodze i bez zakłucenia porządku ogólnego, powinno wzmagać szczęśliwość ludzi. Jeżeli iuż w sztuce rządzenia iakie uczy-

niono postępy, te nie w dniach zaburzenia nastały. Przyyd ie czas bez wątpienia, w którym dalsze poprawy, od Narodów i Rządów wspólnie i spokoynie wyśledzane będą; gdyż zarówno obóygu na tem zależy, aby wynaleść średnicę która we wszech rzeczach wskazuie doskonałość taką, iakiey na ziemi dostąpić można. Gdy więc cicha i szczera rozwaga nastąpi po burzach uniesienia i po żalach samowolności; gdy usiłowania pożytku osobistego nie znaydą iuż przyiażnych sobie wydarzeń, w którychby się mogły ukrywać pod wyrazem życzeń Oyczyzny; wtedy dochodzenia rozmaitych gatunków Rządu, iakie teraz strapiony umysł ludzki i żądza rozkrzewienia dobra ogólnego przedsibiorą i rozszerzaią w różnych narodach, zwrócą się wyuczone od nieszczęścia, do prawideł iasnych i doświadczeniem stwierdzonych. Wtedy też wolność, nie iuż córka niedoli i rokoszu, ale wygodą i oświeceniem ocknioną, nie będzie oskarżana, iż sprowadza za sobą te surowe i drażliwe obyczaie, te kaźnie okrutne, które często osławiały iey zwycięztwa i skaziły iey dobrodzieystwa. Dziękuymy potężnemu ramieniu, co nas wcześnie przywróciło do tego konstytucyynego zawodu, w którym nadużycia muszą bydź koniecznie przemiiaiące, ponieważ wszelkie ulepszenia mogą bydź prawnie żądane i wnoszone; w którym iest pewność otrzymania ich, bez wstrząśnienia, za pomocą czasu, na łonie pokoiu; gdzie bez zakłócenia i przerywania obecnych przyiemności życia, widzieć ie będzie można słodko i ciągle w długiey przyszłości wzrastaiące; i gdzie tak szczególne iak powszechne korzyści, łączą się w ustaleniu szczęśliwości Monarchy i Narodu.

Z Wiednia d. 16 Września.

J. Cesarzewicowska Mość Arcyxiąże Następca tronu poiechał dnia wczorayszego do Pestu, dokąd udali się także Królewicowie Angielski Xiąże Kambridgi, i Karol Bawarski. — N. Arcyxiężna Maryia Ludwika, Xiężna Parmy, Piacency i Guastali, odiechała tąd wczoray przez Mariazell, Salcburg, Tyrolskie góry i t d. do państw swoich.

Nayiaśnieysi Cesarstwo cieszą się w Peście naypożądańszem zdrowiem i zwiedzaią tamteysze ustanowienia i zakłady. Obóz cwiczeń pod Pestem rozpocznie się w przyszłym tygodniu. Dnia 17 przybędzie do niego 1 pułk jazdy, dnia 18 siedm pułków, dnia 19 także siedm, ogółem 15 pułków jazdy. Obroty woyskowe zacząć się maią dnia 19 b. m. Flotylla, składaiąca się z zbroynych statków, oczekiwana była dnia 16 b. m. na Dunaiu pod Pestem.

Z Paryża d. 9 Września.

Monitor donosi, iż Kapitan de la Mothe od legiionu Sekwany, Porucznicy: Dutoyg, Desbordes, Pegulu i Bruc, którzy iako należący do ostatniego spisku z Cambrai zbiegli, zostali na rekwizycyi przez władze Niderlandskie w Mons pochwyconemi i naszym władzom wydanemi. Dziennik Paryski dodaie do tego doniesienia następuiącą uwagę: "Rząd Królestwa Niderlandskiego okazał przez swoią gorliwość w utrzymaniu sprawiedliwości, iak dalece obchodzi go usmierzenie buntu żołnierskiego, który całą Europę strachem przeraził. Niechay officerowie wyniosą iakiego wodza na tron lub podług swey myśli zmienią konstytucyią swey oyczyzny, powod zawsze iest ieden, który nadaremnie maską miłości oyczyzny pokrywaią. Zawsze buntownikami kieruią wyniosłość i łakomstwo, którem spokoyność swoich współobywateli poświęcaią."

Gdy dnia 7 Xiężna Berry udała się na tarras dla przypatrywania się zaćmie-

niu słońca, gwałtem cisnęło się dwóch ludzi na tenże tarras, którzy nieprzystoyne prowadzili mowy. Oba pochwyconemi zostali; mieli znaki orderowe i żołnierza który im się opierał obalili. Czyli zaś mieli złe zamysły względem Xiężny, zeznania ich dopiero okażą. Król przypatrywał się także zaćmieniu. — Onegday ułan od gwardyi Królewskiey przechodząc przez most Ludwika XVI został przez 4 ludzi do Sekwany zrucony. Szczęściem tylko uratował się przez zachaczenie za pas na gwoździu u poręczy. Jeden z złoczyńców pochwycony został.

P. Ravez rozpoczął iuż swoie obowiązki iako Jen. Prokurator przy sądzie Parow względem ostatniego spisku i codziennie odbywaią się badania.

Monitor donosi z Norembergi, że woyska Austryiackie, które zgromadzaią się między rzekami Adygą i Mincio, składaią się powiększey części z lekkiey piechoty i artyleryi, a kilku tylko pułków jazdy, iak żeby miano zamysł woiować pomiędzy górami. Hr. Ficquelmont poiechał z ważnemi zleceniami do wszystkich włoskich Dworów, utworzenia związku Włoskiego pod Naczelnictwem Domu Austryiackiego.

Z Madrytu d. 30 Sierpnia.

Słychać, iż Jenerał Riego mianowany iest Jenerałem kapitanem Andaluzyi, a były Jenerał kapitan tey prowincyi Odonoihu Ministrem woyny na mieyscu Margr. de las Amarillas. Wiadomo, iż Jenerał Riego mianowany był Jenerałem kapitanem Galicyi, ale tego stopnia nie przyiął. Gdy wyspa Leon należy do rządstwa Andaluzyi, przeto Riego dopiął celu przełożenia swoiego do Króla.

Większa część uwięzionych członków rozwiązaney w Galicyi Apostolskiey junty składa się z Duchownych.

Konstytucyia iest na murach Chiclany i wyspy Leon wielkiemi literami wybita.

Pieczęć, którą Stany przyięły, wystawia xięgę konstytucyi z napisem: *Sic erat in fatis* (tak los postanowił)

Z Murcyi piszą, iż Biskup Lopez, który niechce konstytucyi zaprzysiądz, odieżdża do Rzymu.

Zwłoki Jenerała Lacy przywiezione zostały z Majorki do Barcellony i uroczyście pochowane. Jenerał Milani del Bosch, towarzysz Jenerała Lacy, który przez ucieczkę do osad uszedł pod owczas śmierci, powrócił niedawno do Barcellony i nayuroczyściey był przyięty. Cała osada stanęła na iego przybycie pod bronią.

Stosownie do wyroku Królewskiego dobra Jnkwizycyi i odstąpione przez Króla narodowi maią bydź na spłacenie długu narodowego przez licytacyią sprzedane. Dobra te nie będą za gotowiznę, ale za papiery skarbowe w zupełney swoiey wartości sprzedane i te papiery będą zaraz publicznie spalone. Po ogłoszeniu tego wyroku podniosły się zaraz rzeczone papiery.

Zaciągnioną pożyczkę w Hollandyi przyięły Stany i wypłata od niey prowizyi nastąpi od Stycznia 1821.

Minister morski wniosł do Stanów o zbudowanie 2 fregat, 6 korwet i 12 pomnieyszych woiennych statków dla zasłony handlu kraiowego.

Życzących trzymać Gazetę Krakowską od 1go Października r. b. uprasza Redakcyia o wczesne się zgłaszanie.

DODATEK DO N^ro 78. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 27 WRZESNIA 1820 ROKU WE SRODE

— *Z Krakowa.* —

WIELKA RADA
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
przez trzy Nayiaśnieysze Dwory ustanowiona

Zważywszy iak mocno interessuie i wpływa na spokoyność Rodziców, Krewnych i Opiekunów wszelki krok Władzy Edukacyiney, okazuiący troskliwość Jey o pomnażanie pożytku w naukach, a oraz o zaszczepienie w sercach powierzoney swemu kierunkowi młodzieży zasad moralności i ducha porządku, któremi przeiąwszy się z czasem na użytecznych sobie i kraiowi wyiść ma Obywateli; pospiesza Wielka Rada Uniwersytetu Jagiellońskiego z zawiadomieniem wszystkich kogo to obchodzić może, iż starając się z wszelką usilnością odpowiedzieć zamiarom trzech Nayiaśnieyszych Dworów Kray ten proteguiących, które dobroczynną Opiekę Swą, szczególniey na Instytuta Naukowe rozciągnęły, urządziła Liceum tuteysze iuż na rozpocząć się maiący z dniem pierwszym Października r. b. nowy kurs Szkolny w sposób odniesienia należytego pożytku w naukach zapewniaiący; a że iedynie pod tarczą przyzwoitey karności Młodzież naukom z pilnością poświęcać się może, ćwiczyć się w zasadach moralności i zamiłować ducha porządku, zaprowadziła także nowy Statut Karności Szkolney ścisłe zachowanie onegoż poleciwszy. Czuwanie Rady i niższych Władz Edukacyinych, którym bezpośredni dozor powierzonym został nad postępem nauk i zachowaniem się młodzieży, rozciągnienie dozoru tego nawet po za Szkołami i inne środki przez Radę przedsięwsięte, czynią nieomylną nadzieię, iż skutek pomyślny Jey oczekiwaniu odpowie, i stanie się świadectwem ciągłego Jey o dopełnienie obowiązków swych usiłowania.

Działo się w Krakowie na Posiedzeniu Wielkiey Rady Uniwersytetu Jagiellońskiego dnia 20 Września 1820 roku.

Wodzicki, Prezes.
Darowski, Sekretarz.

Z Włoch d. 1 Września.

Do rozmaitych domysłów o przyczynach ostatnich w Neapolu zdarzeń, dodaie iedno z pism publicznych co nasręp-uie: W roku 1817 ieszcze dano iuż poznać teraźnieysze wstrząśnienie przez zamach na życie dowódcy policyi w Lecce. Officer ten ściągnął na siebie nienawiść taynego towarzystwa, że wspierał dochodzenia Intendenta. Z Carbonarami połączyły się inne związki, iako to: patryiotów Europeyskich, decisi, i t. d. Zamiarem ich było obalenie dotychczasowego porządku rzeczy, do czego konstytucyia służyła tylko za płaszczyk. Związek tych spiskowych był na ówczas (*) tak liczny, iż kluby podzieliły się na kompaniie i bataliony, czyli podług ich wyrazów na Campi i Legioni. Miewali nocami schadzki, sądzili niebezpieczne dla siebie osoby (do czego mięszała się prywatna zemsta) i kazali ie zabiiać. Taki postępek rozszerzył postrach pomiędzy dobrze myślącemi mięszkańcami i władzami, które wystawione były na łup snuiących się pieszo i konno hord. Kilka bataliionów, pomiędzy którémi znaydowało się nay-więcey Szwaycarów, wysłane zostały z nieco jazdy i artyleryia pod rozkazami Jenerała Church do prowincyi Lecce. Buntownicy zostali wszędzie pobitemi; wyśledzono ich kryiówki, i gdy do 100 przekonanych o zabóystwo stracono i kilka set osadzono w więzieniach, spokoyność i bezpieczeństwo zostały przywrócone. Wszyscy dziękowali Jenerałowi Church, iż przez mądre i szybkie swoie działanie tak prędko przytłumił rokosz. Nieukontentowanie miało iednak niejaki powód. Kilkoletni nieurodzay sprządził drogość i głód w górnych prowincyiach. Ludzie umierali z głodu, a wszczęta zaraźliwa choroba zabiera tysiące. Rząd nie mógł wszędzie przynieść ulgi, ponieważ i zagranicą panował dokuczaiący niedostatek zboża. Obfite iednak urodzaie w roku 1817 zapobiegły nędzy. Dochody skarbowe urządzone zostały pod mądrem kierunkiem Ministra Medici, widocznie ulepszał się dobry byt i nawet officerowie na połowie żołdu będący powołanemi zostali do czynney służby. Kto państwo Neapolitańskie widział w pierwszey połowie roku 1817, a zwiedził go w roku 1819 zadziwił się niemało nad tak nagłą zmianą rzeczy. Wszędzie ulepszyło się dobre mienie. Nadaremnie niektórzy niechętni skarżyli się na Rząd, bo to niemiało żadney zasady i łatwo zbitem bydź mogło. Jak n. p. iż skoro Dynastyia Burbonów osiadła na tronie obu Sycyliy, oddalono wszystkich pod Miuratem wysokich urzędników i Monarcha otoczył się samemi Sycyliianami, których miał za wiernych. Prawda, iż niektóre urzędy osadzone zostały osobami, które pod Miuratem nie służyły, ale w wszystkich biurach pozostali dawni subalterni. A że Monarcha miał iuż Sycyliyski Dwór, nie mógł zatem nowego z Neapolitanów tworzyć. Za drugą przyczynę nieukontentowania podaią, że za wstąpieniem na tron Ferdynanda zniesione zostały szefowstwa półków, i że nie ieden z officerów postawiony na połowie żołdu, szukać musiał swoiego losu u Ali Baszy lub w południowey Ameryce.

(*) Po odciągnieniu woysk Austryiackich z Królestwa Neapolitańskiego.

Żaden iednak z powodu politycznych mniemań nie był do tego zmuszony. Obrażać także miało, że Król utrzymywał dwa pułki Albańczyków; lecz 200 ludzi nie stanowią dwóch pułków. Naywiększy iednak zarzut, któryby Rządowi uczynić można, iest ten, iż nie oddalił od służby nayniebezpiecznieyszych i rewolucyynemi mniemaniami napoionych ludzi. Zawierzył ich przysiędze; lecz oni skrycie pracowali nad iego obaleniem. — Rzućmy okiem na stan kraiu, a nayczarnieyszy Węglarz nie zaprzeczy, iż od trzech lat, iak tylko się kray skrzepił, więcey dobrego zrobiono, niżeli za czasów woyskowego zaięcia. (*) W wszystkich częściach administracyi panował porządek i szybkie spraw ułatwianie. Król prezydował zawsze w radzie stanu i nigdy nie sprzeciwiał się iey uchwałom. Zkądże więc przyczyna powszechnego nieukontentowania? Jakoż garstka tylko pospolstwa maiąc na czele parę niespokoynych Mnichów podniosła rokosz, do którego obywatele, lud, a nawet Lazaronowie bynaymniey nie należeli i spokoynemi byli widzami. Zły Rząd czyni lud niespokoynym, szemrzącym i unikaiącym zabaw. Przeciwnie zaś działo się w Neapolu: częste uroczystości okazywały ukontentowanie ludu, podczas których Nestor Europeyskich Monarchów, okazywał się iako oyciec cieszącem się i wykrzykuiącem radośnie dzieciom. Nie iako cudzoziemiec, ale iako wierny sługa Monarchy, był Jenerał Nugent cierniem w oczach rokoszanów i naypierwszy musiał paść ich ofiarą.

Dnia 14 Sierpnia wyszedł w Neapolu wyrok Królewski względem prawa podawania próśb. Podług niego nie wolno podawać zbiorowych próśb; żadna prośba nie może bydź od więcey iak od 3 osób podpisaną. Każde kupienie się, maiące zamiar wstrzymywania działań urzędów lub sprzeciwiania się uskutecznieniu ustaw, mą bydź iako gwałt publiczny karane.

Od brzegów Menu d. 12 Września.

Seym związku Niemieckiego w Frankforcie trudnił się przez cały miesiąc Sierpień urządzeniem woyska związkowego i twierdz, co iednak ieszcze nienastąpiło.

W Frankforcie przechodzi z rąk do rąk ważny manifest Austryi o sprawach w Neapolu.

Seym W. Xięstwa Badeńskiego zakończył swoie posiedzenia dnia 5 b. m. W. Xże pożegnał Stany mową, w którey dziękował im zą przyłożenie się do dobra kraiu.

Tegoroczni seym ligi Szwaycarskiey zakończył swoie posiedzenia dnia 28 Sierpnia.

Zapewniaią, iż Bergami drukuie swoie pamiętniki w Neufszatel za pozwoleniem Rządu tamteyszego.

Z Korfu dnia 5 Sierpnia.

Ali Basza Janiny tak iest od lądowey i morskiey Tureckiey siły ściśniony i tyle odebrano mu iuż powiatów i twierdz, iż wątliwość zachodzi, czyli z swoią rodziną i skarbami potrafi się ucieczką ratować. Cofnął się z swoim woyskiem do gór, gdzie nie wdaiąc się w bitwy, utrudzić tylko usiluie swoiego nie-

(*) Tak nazywaią czasy rządów za Józefa i Joachima.

przyiaciela; lecz woysko iego bardzo się przez ustawiczną ucieczkę zmnieysza i opuścili go iuż na przychylnieysi iego przyiaciele.

Z Minchen dnia 8 Września.

Od nieiakiego czasu znayduie się tu La Fraiche, były Francuzki pułkownik, gorliwy stronnik Bonapartego, a zawzięty nieprzyiaciel Burbonow o których nayobelżywiey mówi. Pozorem czyli przyczyną iego tu przybycia iest pretensyia do Rządu Bawarskiego o 6..... Fr. które mu Bonaparte zaasygnowal na summę, którą sobie przy ustąpieniu Beyreuth rezerwował.

Dziś poiechał Król z Królewnami do Tagernsee a iutro uda się tamże Królowa z Xiężniczką Amalią, gdzie bawić maią kilka tygodni.

Z Bruxelli d. 11 Września.

Dwór w krótce ziedzie tu z Hagi. Liczba osób, które tu z Ministrami przybędą, wynosi do 160 osób. — Królewic Fryderyk lustrował dnia 7 osadę w Leodyium i obeyrzał fabrykę broni.

Saski Poseł przy Dworze Hiszpańskim, Baron Friesen, przybył tu z Madrytu, a od poselstwa Pruskiego Baron Bülow; pierwszy iedzie do Drezna, a drugi do Berlina.

Dnia 25 i 26 Września 1820.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec.	Złł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
Przenicy	15	—	14	—	13	—	12	—
— Żyta	10	—	9	15	8	—	—	—
— Jęczmienia	6	15	6	—	5	—	—	—
— Owsa	5	—	4	15	4	—	—	—
— Jagieł	20	—	18	—	16	—	15	—
— Grochu	7	—	6	15	6	—	—	—
— Rzepaku	15	—	14	15	14	—	13	—

W Gdańsku dnia 15 Września.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Przenicy	od Złp.	540	do	860.
Żyta	— —	330	—	420.
Jęczmienia	— —	260	—	300.
Owsa	— —	280	—	300.
Grochu	— —	500	—	520.

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 25 Września.

		Złp.	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant		19	16
— detto Cesarski	. . . — .	19	12
Fryd. Pruskie	. . . . — .	34	—
Luidor	. . . . . . — .	37	—
20to frankowy	. . . . — .	32	15
Szeiny Wiedeńskie za 100	— .	232	—
Złoty ryński Szeinami	— .	1	21

TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek, to iest: dnia 28 Września, 1820 roku, Towarzystwo Aktorów Narodowych ze Lwowa przybyłe, będzie miało zaszczyt dać przedstawienie Opery w 3 aktach, po 2gi raz, oryginalnie wierszem przez L. A. Dmuszewskiego napisaney, z Muzyką J. Elsnera, pod napisiskiem: KROL ŁOKIETEK, czyli: WISLICZANKI.

DONIESIENIE

Prezes Sądu Appellacyinego Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. — Stósownie do przepisu Artykułu 118 Kodexu Cywilnego, podaie ninieyszem do wiadomości powszechney, iż Trybunał I. Instancyi Kraiu tuteyszego, Wyrokiem swoim z dnia 10 Kwietnia r. b. na Powództwo Tekli z Tobisów Mollowey, Włościanki, Wsi Rączna w Okręgu W. M. Krakowa leżącey wydanym, nakazał śledzenie męża iey Józefa Molla od lat czterech nieprzytomnego, i żadney wiadomości o sobie niedaiącego, poleciwszy dalsze dochodzenie nie przytomności, Sądowi Pokoiu Obwodu Miasta Krakowa Oddziału IIgo.

W Krakowie dnia 6 Maia 1820 roku.

Nikorowicz.
Raubach, Sekr.. Sąd Appel.